

7.2.2025

VN/23900/2024

Aluehallitukselle
Hyvinvointialueen tarkastuslautakunnalle

HUOMION KIINNITTÄMINEN PUUTTEISIIN TIEDONHALLINTAMALLIN YLLÄPITOA KOSKEVIEN VAATIMUSTEN TOTEUTTAMISESSA

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta (tiedonhallintalautakunta) on toteuttanut julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, tiedonhallintalaki) 10 ja 11 §:n nojalla arvioinnin tiedonhallintalain 5 §:n 1 ja 2 momenteissa tiedonhallintamallin ylläpidosta säädettyjen vaatimusten toteuttamisesta. Arviointi kohdistui valtion virastoihin ja laitoksiin, hyvinvointialueisiin ja hyvinvointiyhtymiin sekä kuntiin ja kuntayhtymiin (tiedonhallintayksiköt).

Arvioinnin perusteella tiedonhallintalautakunta on 3.12.2024 päättänyt kiinnittää huomionne siihen, etteivät tiedonhallintalain 5 §:n 1 ja 2 momenteissa säädetty vaatimukset kaikilta osin toteudu tiedonhallintayksikössänne lain edellyttämällä tavalla.

Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävä

Tiedonhallintalain 10 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on arvioida valtion virastojen ja laitosten, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien sekä kuntien ja kuntayhtymien 4 §:n 2 momentin, 5, 19, 22–24, 24 a, 24 b ja 28 §:n sekä 6 luvun säännösten toteuttamista ja noudattamista.

Tiedonhallintalain 11 §:n 3 momentin mukaan, jos tiedonhallintalautakunta havaitsee 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen arviointikohteena olevien säännösten noudattamisessa puutteita, voi lautakunta kiinnittää viranomaisen huomiota tiedonhallintaan liittyvien tämän lain mukaisten menettelyjen toteuttamiseen ja vaatimusten täyttämiseen.

Tiedonhallintalain 11 §:n 1 momentin mukaan tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen perustuu tiedonhallintalautakunnan hyväksymään arviointisuunnitelmaan. Tiedonhallintalautakunnan vuoden 2024 arviointisuunnitelmaan (6.6.2024, VN/17603/2024) sisältyy tiedonhallintalain 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjen vaatimusten toteuttamien arviointi niissä tiedonhallintayksiköissä, joiden osalta vuoden 2023 vastaavassa arvioinnissa havaittiin puutteita.

Arvioinnin kohteena olleet tiedonhallintalain vaatimukset

Tiedonhallintalain 5 §:n 1 momentissa säädetään tiedonhallintayksiköiden velvollisuudesta ylläpitää sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Tiedonhallintamallia ylläpidetään palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaineistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Tiedonhallintalain 5 §:n 2 momentissa säädetään ylläpidettävän tiedonhallintamallin vähimmäissisällöstä toimintaprosesseja, tietovarantoja, tietoaineistojen arkistointia tai tuhoamista, tietojärjestelmiä ja tietoturvallisuustoimenpiteitä koskevien tietojen osalta.

Puutteet tiedonhallintamallin ylläpitoa koskevien vaatimusten toteuttamisessa

Tiedonhallintalautakunta on arviointinsa perusteella havainnut tiedonhallintayksikössänne puutteita tiedonhallintalain 5 §:n 1 ja 2 momenteissa tiedonhallintamallin ylläpidosta säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisessa.

Keskeisin puute vaatimusten toteuttamisesta kohdistuu siihen, ettei tiedonhallintayksikössänne tiedonhallintamallin laadintaa ole saatu valmiiksi. Tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetty tiedonhallintamallin ylläpitoa koskevat velvollisuudet ovat tulleet sovellettavaksi hyvinvointialueilla 1.7.2021, eli päivänä, jolloin laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevasta lainsäädännön voimaanpanosta (616/2021) on tullut voimaan.

Tiedonhallintalautakunta korostaa tiedonhallintamallin merkitystä tiedonhallintayksikön toimintaympäristön tiedonhallinnan määrittelyssä. Tiedonhallintalain 5 §:n tarkoituksen toteuttamiseksi tiedonhallintamallin tulee sisältää vähintään tiedot:

- 1) toimintaprosesseista (prosessin kuvaava nimike, prosessista vastaava viranomainen, prosessin tarkoitus sekä prosessin sidokset muihin prosesseihin)
- 2) tietovarannoista (tietovarannon nimike, tietovarannon sidokset toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin, tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 30 artiklassa tarkoitettu seloste käsittelytoimista tai, jos selostetta ei tarvitse tietosuoja-asetuksen mukaan laatia, tietovarannosta vastaava viranomainen, tietovarannon käyttötarkoitus, keskeiset tietoryhmät tietoi-neistoissa, tietojen luovutuskohteet ja tietojen säilytysajat)
- 3) tietoaineistojen arkistoon siirtäminen, arkistointitapa ja arkistopaikka tai tuhoaminen
- 4) tietojärjestelmistä (tietojärjestelmän nimike, tietojärjestelmästä vastaava viranomainen, tietojärjestelmän käyttötarkoitus, tietojärjestelmän liittymät muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytettävät tiedonsiirtotavat)
- 5) tietoturvallisuustoimenpiteistä

Tiedonhallintalain 4 §:n 2 momentissa säädetään tiedonhallintayksikön johdon velvollisuudesta huolehtia tiedonhallinnan järjestämisestä tiedonhallintayksikössä. Tiedonhallintalautakunta korostaa tiedonhallintayksikön johdon velvollisuutta valvoa, että tiedonhallintayksikössä on tiedonhallintalain 5 §:n 1 ja 2 momentissa säädetty tiedonhallintamalli sekä siitä, että tiedonhallintamallin ylläpitoon liittyvät vastuut on määritelty ja huolehdittu mallin ylläpidossa tarvittavien ohjeiden ajantasaisuudesta ja ylläpidossa tarvittavasta osaamisesta.

Tiedonhallintalaissa on säädetty yksiselitteisesti tiedonhallintamallin laatimisesta ja ylläpidosta sekä tiedonhallintamallin vähimmäissisällöstä, jolloin viranomaisen on noudatettava laissa säädettyjä velvollisuuksia. Viranomainen ei voi perustella laissa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamatta jättämistä taloudellisilla, henkilöresursseihin tai tarkoituksenmukaisuuteen liittyvillä syillä.

Tiedonhallintalautakunta tulee jatkossa seuraamaan tiedonhallintamallin ylläpitoa koskevien vaatimusten toteuttamista tiedonhallintayksikössänne.

Tiedonhallintamallin ylläpitoon liittyviä ohjeita

Tiedonhallintalautakunta on julkaissut suosituksen tiedonhallintamallin laatimisesta. Suositus on julkaistu valtiovarainministeriön julkaisusarjassa ([VM 22/2024](#)).

Tämän kirjeen liitteenä on yhteenveto tiedonhallintalautakunnan vuosina 2023 ja 2024 toteuttamista tiedonhallintamallin ylläpitoa koskevien vaatimusten arvioinneista.

Lisätietoja lautakunnan ratkaisusta antavat tiedonhallintalautakunnan sihteerit:

Markus Rahkola, puhelin 0295 530 139
Tommi Oikarinen, puhelin 0295 530 150

Sähköpostiosoite: tiedonhallintalautakunta@gov.fi

Liite: Yhteenveto vuosien 2023 ja 2024 tiedonhallintamallin ylläpitoa koskeneiden arviointien tuloksista